

סכום פעילות הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות שנת הלימודים תשע"ג

מנחה אקדמי: פרופ' גדעון ספיר

מנהלת הקליניקה: עו"ד מיה גפן

הסתיימה שנת פעילות נוספת בקליניקה אשר פועלת כבר משנת 2003.

השנה, נפרדה הקליניקה מח"כ קארין אלהרר אשר נבחרה לחברת כנסת מטעם מפלגת "יש עתיד" וניהלה את הקליניקה במשך 6 שנים. השפעתה של קארין על הקליניקה ופעילותה מורגשת מידי יום ותמשיך ללוות את הקליניקה גם בהמשך. אנו מאחלים לקארין הצלחה בדרך החדשה ובטוחים כי גם במסגרת התפקיד החדש תמשיך לפעול במרץ לקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות בחברה בישראל.

גם השנה המשיכה הקליניקה לתת סיוע ויעוץ משפטי לאנשים עם מוגבלויות (כל סוגי המוגבלויות) ולבני משפחותיהם בתחומי חיים שונים. בקליניקה התקבלו מעל 300 פניות מידי חודש אשר הגיעו מאנשים עם מוגבלויות, בני משפחותיהם, ארגוני זכויות, רשויות מקומיות ומשרדי ממשלה. בנוסף עסקה הקליניקה בהפצת הידע המשפטי על ידי מתן מענה בפורומים אינטרנטיים, חברות בקואליציות ארגוניים והעברת הרצאות בפני קהלי יעד מגוונים.

הסטודנטים

השנה פעלו במסגרת הקליניקה **31 סטודנטים** למשפטים בשנת לימודיהם השלישית, סטודנטים אשר רק בעזרתם ניתן היה לתת מענה לכמות כה גדולה של פניות. הסטודנטים הם אשר נתנו מענה ראשוני לפונים הרבים והם אלה אשר טיפלו בתיקים, הכל בפיקוח צמוד של עורכות הדין בקליניקה.

הסטודנטים עברו **קורס עיוני**, שיעור של שעה וחצי מידי שבוע אשר נועד לחשוף אותם לעולם הזכויות של אנשים עם מוגבלויות, לנתח יחד סוגיות משפטיות בתחום זה, ללבן סוגיות העולות מהתיקים בקליניקה ולתת להם את הכלים לעבודתם השוטפת בקליניקה ולהמשך דרכם המקצועית. בין יתר הנושאים התקיימו שיעורים בנושא זכויות חברתיות, חוק

השוויון, ביטוח לאומי, מעגל החיים של משפחות מיוחדות, דיור בקהילה, שילוב בחינוך, זכויות נפגעי עבירה, הולדה בעוולה ועוד.

במהלך שנת הלימודים, במסגרת יום הנכה הבינלאומי השתתפו הסטודנטים **בכנס של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות "לטפס על האורסט"** - מיצוי זכויות בחייהם של אנשים עם מוגבלות.

בנוסף, לקחו הסטודנטים חלק **בשני סיורים** במהלך שנת הלימודים,

בבית נועם אלן בקרית אונו, מרכז יום לכ-70 בוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ומוגבלות פיסית קשה המגיעים למקום מידי יום. הסטודנטים למדו להכיר את דרכי העבודה במקום, ביקרו בבריכה, בפינת החיי, בחדרי העבודה, חדרי הטיפול ועוד הכל תוך כדי שיחה עם דיירי המקום. שיאו של היום היה שילובם של הסטודנטים בקבוצה של דיירי המקום, בה התקיימה שיחה על נושאים שונים בין שתי הקבוצות.

בבית איזי שפירא ברעננה, מרכז הפועל לשינוי באיכות חייהם של אנשים עם מוגבלויות ובני משפחותיהם, באמצעות פיתוח שירותים חינוכיים – טיפוליים שינוי חברתי וקידום מודעות בקהילה ובאמצעות מחקר והכשרה. בביקור זה נחשפו הסטודנטים לאשר הוביל להקמת מרכז ייחודי זה, שמעו על תוכניות מגוונות המתנהלות בו הן תוכניות קהילתיות והן משפטיות, שמעו את סיפורה של אמא לילדה עם תסמונת רט ונחשפו להליכי חקיקה אשר הוביל פורום ארגונים בבית איזי שפירא.

כל אלה נתנו לסטודנטים זווית שונות על עולמם של אנשים עם מוגבלויות, על חשיבות קידום ומיצוי זכויותיהם ועל תפקידם האפשרי במאבק מתמיד זה.

מה עשינו השנה?

תיקים משפטיים

הקליניקה עסקה במגוון נושאים משפטיים, בחלקם די היה בכתיבת מכתב כדי להביא לפתרון, באחרים היה צורך בהליך מורכב יותר של ועדה או פניה לערכאה שיפוטית. המשותף לרב התיקים הוא שאלה הם מקרים בהם לא היה כל גורם אחר אשר יכול היה לסייע.

להלן מספר מקרים בהם טיפלה הקליניקה השנה,

ביטוח לאומי

גמלת ילד נכה

ר.צ. הינו ילד בן 15 המאובחן עם אוטיזם כפי שאף אובחן אחיו הבוגר א.צ.. בהתאם לאבחון זכאים שני הילדים לגמלת ילד נכה מלאה מהמוסד לביטוח לאומי. אבחון השניים עם אוטיזם היה תהליך ארוך אשר קדמו לו בירורים רפואיים שונים, טיפולים רבים אשר קיבלו השניים והתייעצויות עם אנשי מקצוע מתחומים שונים. לאחר הליך משפטי ארוך על ידי הקליניקה בבית הדין האזורי ובית הדין הארצי לעבודה, קיבל האח הבכור א.צ. תשלום רטרואקטיבי של הגמלה ממועד גילוי הליקוי, המועד בו הבינו הוריו והגורמים המטפלים בו כי קיים קושי ולא רק ממועד אבחון הילד כילד עם אוטיזם. סיפורו של ר.צ. היה דומה, לאחר קבלת פסק הדין בנוגע לאחיו, פנינו אל המוסד לביטוח לאומי בבקשה כי יפעל גם במקרה שלו בהתאם לפסק הדין אשר ניתן בנוגע לאחיו ויחסוך לכל הצדדים ניהול הליך משפטי ארוך. בקשתינו התקבלה וניתנה החלטה על ידי הנהלת המוסד לביטוח לאומי לפיה יש להחיל אותו הסדר גם על ענינו של ר.צ..

הנגשת הועדה הרפואית לעולה חדש

עולים חדשים מדרום אפריקה אשר אחד מילדיהם, ס., מאובחן עם אוטיזם. הוריו הגיעו מדרום אפריקה מצוידים בכל האבחונים וכל הטיפולים אותם קיבל בנם טרם עלייתם ארצה. בנם שובץ בבית ספר לילדים עם אוטיזם והחל ללמוד. בשל העומס הטיפולי הכרוך בטיפול בו ולצורך הכרה במוגבלותו, פנו הוריו אל המוסד לביטוח לאומי בבקשה לקבלת גמלת ילד נכה. הוריו של ס. אינם דוברים עברית, לא תמיד ניתן לשוחח עם נציג דובר אנגלית במוסד לביטוח לאומי. תביעתם לגמלת ילד נכה נדחתה בטענה כי חסרים מסמכים למרות שאלה נשלחו מספר פעמים והם עמדו חסרי אונים מול המערכת.

בשלב זה פנו הוריו של ס. אל הקליניקה, נשלח מכתב אל המוסד לביטוח לאומי המפרט את השתלשלות הדברים בעניינו של ס., נערכה שיחת ועידה בין הוריו של ס., נציג הקליניקה ונציג המוסד לביטוח לאומי. ס. והוריו זומנו לועדה רפואית נוספת, נציג הקליניקה התלווה אליהם כדי לוודא שהם מבינים את שנאמר וס. הוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי כזכאי לגמלת ילד נכה מלאה, מה שמקל על הוריו את הטיפול בו ומאפשר להם לקבל עבורו את כל המגיע לו.

קצבת נכות

מ.ל. היא אישה בת 39, מאובחנת פסיכיאטרית, בין היתר מתמודדת עם פחד לצאת מהבית וחשש מאנשים זרים. מ.ל. מתגוררת בבית הוריה, לא יוצאת מפתח הבית ותלויה בהם באופן מלא. אביה של מ.ל. פנה אל המוסד לביטוח לאומי בבקשה להכיר בה כזכאית לקצבת נכות, אביה קיווה כי ניתן יהיה להשתמש בכספי הקצבה גם כדי ליתן למ.ל. את הטיפול לו היא כל כך זקוקה. הטפסים הוגשו למוסד לביטוח לאומי ונקבע מועד לועדה רפואית, אביה של מ.ל. פנה בשמה אל

הועדה וביקש כי רופאי הועדה יגיעו אליהם הביתה שכן מ.ל. אינה יוצאת את פתח הבית. כך נעשה, יום אחד ללא הודעה מוקדמת נשמע צלצל בדלת והגיעו חברי הועדה, מ.ל. אשר הבחינה באנשים זרים הסתגרה בחדרה וסרבה לצאת. חרף היות התנהגותה חלק ממוגבלותה, ניתנה החלטה על ידי המוסד לביטוח לאומי הדוחה את בקשתה לקצבת נכות בשל "חוסר שיתוף פעולה". לאחר התערבות הקליניקה התכנסה שוב ועדה רפואית בעניינה של מ.ל. אשר הגיעה אל ביתה בתיאום מראש, הועדה התרשמה מקשייה של מ.ל. וקבעה את זכאותה לקצבת נכות מלאה.

זכויות משפחות אומנה

אל הקליניקה פנתה משפחה אצלה נמצא ילד עם מוגבלות במסגרת אומנה. למשפחות אומנה מגיעים ילדים אשר אינם יכולים לגדול באותה עת במסגרת המשפחה הטבעית וישנם גם ילדים עם מוגבלות אשר זקוקים למשפחות אומנה. משרד הרווחה מעביר למשפחות האומנה סכום חודשי אשר אמור לכסות את הוצאות הטיפול בילד, כשמדובר בילד עם מוגבלות מממן משרד הרווחה גם את הטיפולים ו/או ההוצאות המיוחדות הכרוכות בטיפול בו. נוכח האמור ובהתאם לחוק ילד עם מוגבלות הנמצא אצל משפחת אומנה אינו זכאי לגמלת ילד נכה מהמוסד לביטוח לאומי.

הבעיה, ישנן זכויות המגיעות לילד עם מוגבלות או למשפחה המטפלת בו גם אם מדובר במשפחת אומנה המותנות בקבלת הכרה על ידי המוסד לביטוח לאומי, לדוג' תג נכה לרכב, הנחה בארנונה ועוד. מאחר וילד אומנה אינו זכאי כאמור לגמלה, הוא גם אינו מוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי וזכאותו לזכויות הנלוות נחסמת.

הקליניקה פנתה אל מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי בעניין זה וניתנה הנחיה מטעמו לקיים ועדות רפואיות במוסד לביטוח לאומי גם לילדי אומנה. אלה בהתאם לתקנות יקבלו הכרה כילד נכה גם אם לא יקבלו את הגמלה. הדבר מאפשר כאמור את קבלת הזכויות הנלוות.

הנגשת הנחיות המוסד לביטוח לאומי

כמי שפועלים רבות בנושאי ביטוח לאומי, נתקלו נציגי הקליניקה בקושי למצוא את נהלי המוסד לביטוח לאומי על פיהם מתקבלות החלטות המוסד. הקליניקה פנתה אל האחראי על חופש המידע במוסד לביטוח לאומי מספר פעמים ובכל פעם נאמר כי הנהלים יפורסמו בקרוב. לאחר שדבר לא נעשה, פנתה הקליניקה במכתב מפורט ובו נאמר כי על המוסד לביטוח לאומי ככל מוסד ציבורי לפרסם את ההנחיות הפנימיות לפיהן הוא פועל בצורה ברורה ובמקום נגיש לכל אדם.

בעקבות פנית הקליניקה, פורסמו חלק גדול מהנהלים במקום נגיש וברור באתר המוסד לביטוח לאומי.

חינוך:

שיבוץ ילדה עם מוגבלות במסגרת מתאימה

ע.מ. ילדה בת 9 המאובחנת עם אוטיזם, ע.מ. התחנכה בחינוך ביתי במשך מספר שנים עד שאמה ביקשה לשלבה במערכת החינוך הרגילה. אמה פנתה אל הרשות המקומית בה היא מתגוררת בבקשה לקיים ועדת השמה אשר תקבע את המסגרת המתאימה לע.מ.. על פי דרישת הרשות המקומית נשלחה ע.מ. לאבחון פסיכולוגי אצל פסיכולוג מטעם השירות הפסיכולוגי החינוכי. הפסיכולוג אשר אבחן את ע.מ. מעיד על עצמו כי אינו מומחה לאוטיזם, האבחון אשר נערך לע.מ. לא הותאם למוגבלותה ועל כן, נוכח תוצאות האבחון הלא מותאם נקבע על ידי הפסיכולוג המאבחן כי קיים אצלה חשד לפיגור. זאת בניגוד לעמדת כל הגורמים המטפלים והמחנכים אשר הכירו את ע.מ. המהלך החינוך הביתי. למרות האמור, גם הפסיכולוג המאבחן קבע באופן מפורש כי המסגרת החינוכית המתאימה לע.מ. הינה בית ספר מיוחד לילדים עם אוטיזם.

נציגי הרשות המקומית, קבעו בניגוד לעמדת הגורמים המטפלים ואף בניגוד להמלצת הפסיכולוג אליו ע.מ. נשלחה מטעמים כי בשל האבחון אשר קבע חשד לפיגור תשלח ע.מ. לבית ספר לילדים עם פיגור מסגרת אשר אינה יכולה לתת מענה למוגבלותה של ע.מ..

רק לאחר התערבות הקליניקה וערר אשר הוגש על החלטת ועדת ההשמה, נקבע כי המסגרת החינוכית המתאימה לע.מ. הינה בית ספר לילדים עם אוטיזם וע.מ. שובצה במסגרת מתאימה.

סייע אישי לילד

נ. ילד בן 13, אובחן עם מחלת ניוון שרירים בגיל צעיר. נ. מתנייד באמצעות כסא גלגלים ואינו יכול לבצע את פעולות היומיום הבסיסיות ללא עזרה. נ. למד במסגרת חינוך מיוחד וגם בה, בשל קשייו ומצבו המורכב אושרו לו 30 שעות סיוע אישי על ידי סייע (גבר), אשר סייע לו בכל הפעולות הנדרשות במסגרת בית הספר. בשל התקדמותו הלימודית, בשנת הלימודים תשע"ג נקבע כי יש להעביר את נ. ללמוד בכיתה קטנה בבית ספר רגיל מתוך כוונה לשלבו בהמשך בכיתה רגילה בשילוב מלא. על אף שצרכיו המורכבים לא השתנו אלא רק התרבו נוכח המעבר לבית ספר רגיל, קוצצו שעות הסיוע להן היה זכאי מ-30 ל-15, בשאר הזמן אמורה היתה הסייעת הכיתתית לעזור לנ.. מדובר על נער אשר צרכיו מרובים ומורכבים, לא ניתן לצפות מסייעת כיתתית אשר אמורה לסייע גם לשאר תלמידי הכיתה להיות פנויה לסייע לנ. בכל צרכיו. לא רק זאת אלא שהמדובר בנער מתבגר אשר לא הרגיש בנוח לבקש סיוע בחלק מהדברים מהסייעת הכיתתית.

לאחר פנית בקליניקה אל משרד החינוך, אושרו 15 שעות סיוע נוספות אשר הוקצו עבור נ. דבר אשר אפשר את שהייתו בבית הספר והמשך התקדמותו הלימודית והחברתית.

נגישות:

הנמכת מדרכות

ר. הינה תושבת כפר סבא המתניידת באמצעות כסא גלגלים ממונע, ר. פנתה אל הקליניקה בנוגע לשני צמתים בכפר סבא אשר אינם מונגשים לאנשים עם מוגבלות. העדר הנגישות היה בהעדר שיפוע מתאים בין המדרכה לכביש דבר המונע עליה וירידה בטוחה מהמדרכה ומחייב אנשים המתניידים באמצעות כסא גלגלים לנוע על הכביש תוך סיכון ביטחונם. לאחר פנית הקליניקה אל עיריית כפר סבא הונגשו שני הצמתים באופן המאפשר לר. ואחרים במצב דומה להתנייד בבטחה ולעשות שימוש בצומת באופן עצמאי.

הנגשת כניסה למרפאת שיניים

מקרה אשר הטיפול בו החל עוד בשנת 2010, בקליניקה התקבלה פניה לפיה אחת ממרפאות השיניים "מכבידנט" בתל אביב אינה נגישה. המרפאה ממוקמת בבנין מגורים ובכניסה לבנין יש מספר מדרגות אשר אינן מאפשרות לאדם המתנייד באמצעות כסא גלגלים להכנס למרפאה ללא סיוע של אחרים. לאחר פנייתנו הראשונה נמסר לנו על ידי עורך דין מטעם "מכבידנט" כי הבנין עתיד לעבור שיפוצים וכי כתנאי להסכמתם לשיפוץ עמדו נציגי "מכבידנט" על כך שהכניסה לבנין תונגש. לשמחתנו לאחר פניה נוספת מטעם הקליניקה התקבל עדכון לפיו הנושא טופל, הותקנה בכניסה למרפאה רמפה המאפשרת גם לאנשים עם מוגבלות להכנס למרפאה באופן עצמאי.

נגישות לתעסוקה

י.ח. הינו אדם עיוור המתנייד בעזרת מקל. י.ח. עובד לפרנסתו תקופה ארוכה במפעל מוגן של חברת המשקם. המפעל בו עבד י.ח. היה בעיר בני ברק, י.ח. ידע כיצד להגיע אליו באמצעות תחבורה ציבורית כך שיכול היה להגיע אליו באופן עצמאי. משיקולים שונים הועבר המפעל מבני ברק לפתח תקווה, המפעל ממוקם באזור אשר הגישה היחידה אליו היא מכביש ללא מדרכה מסודרת דבר המסכן את הולכי הרגל במקום במיוחד כשמדובר על אדם עיוור. בשל עובדה זו, סרב משרד הרווחה ליתן לי.ח. אישור להגיע באופן עצמאי אל המפעל. כל פניותיו אל מנהל המפעל לא עזרו, לא נמצא פתרון אשר יאפשר לו להמשיך ולהגיע לעבודה וי.ח. נאלץ להישאר בביתו תקופה ארוכה מבלי שקיבל שכר.

באמצעות הקליניקה, נשלח מכתב אל ראש עיריית פתח תקווה בבקשה כי הדרך למפעל המיועד להעסקת אנשים עם מוגבלויות תונגש. בעניין זה טרם התקבלה תשובה.

במקביל, פנינו אל מנהל מפעל המשקם ואל שר הרווחה בבקשה למצוא פתרון עד להנגשת הדרך למפעל אשר יאפשר לי.ח. להמשיך לעבוד ובנוסף ליתן לו שכר עבור תקופת החופשה אשר נכפתה עליו. לשמחתנו, התקבלה תשובה ממפעל המשקם

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות Disability Rights Clinic

Supporters: Mr. Moshe Podhorzer, Rashi Foundation
תורמים: מר משה פודהורצר, קרן רש"י

לפיו, ישולם לי.ח. שכר עבור התקופה בה לא עבד בשל בעיות נגישות, בנוסף, נמצא פתרון אשר יאפשר את המשך העסקתו במקום, י.ח. מוסע על ידי אחד מעובדי המפעל מידי יום.

נגישות השירות

ד. הינה אישה עם מוגבלות בראיה ובשמיעה, ד. פנתה אל האחראי על תלונות הציבור בקופת חולים כללית בתלונה על יחס משפיל מצד אחד הרוקחים בבית המרקחת בו רוכשת תרופות באופן קבוע. בחלוף חודשיים ממועד תלונתה לא זכתה ד. לכל מענה מצד קופת החולים. ד. פנתה אל הקליניקה אשר שלחה אל קופת החולים מכתב ובו דרישה לברר את תלונתה של ד. במהירות האפשרית ולפעול בהתאם לממצאים. בחלוף שבועיים מיום פנייתנו, נענתה בקשתנו, נערך בירור מקיף של תלונתה של ד. וניתנו פתרונות.

תג נכה

תג נכה לניצול שואה

ד.א. הינו אדם בן 78, ניצול שואה, המאובחן עם שורת מחלות בין היתר מחלה ניוונית בברכיים אשר גורמת לכך שאינו מסוגל ללכת יותר מ-150 מטר רצוף. מצבו של ד.א. תועד במסכמים רפואיים רבים מהגורמים השונים המטפלים בו. ד.א. הגיש בקשה למשרד הרישוי לקבלת תג נכה לרכב אשר יאפשר לו לחנות קרוב למחוזו חפצו מבלי לסכן את בריאותו. תשובת משרד הרישוי לבקשתו של ד.א. היתה כי שימוש בדרך ללא רכב אינה מסכנת את מצב בריאותו ועל כן בקשתו לתג נכה נדחתה.

משמעות תג הנכה מבחינת ד.א. הינה בין עצמאות לבין ישיבה בביתעד שמי מבני משפחתו ייכל להסיעו אל מחוז חפצו.

רק לאחר פניית הקליניקה אל משרד הרישוי, נבחנה בקשתו של ד.א. בשנית ונקבעה זכאותו לתג נכה.

תג נכה לחולה אונקולוגית

א.ב. היתה חולה אונקולוגית, הטיפולים הקשים אותם עברה גרמו לנזקי טיפול המתבטאים בין היתר בקשיי ניידות. כל ניסיונותיה של א.ב. לקבל תג נכה אשר יקל עליה ולו במעט את היציאה מהבית נכשלו.

מען למכתבים: הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900, ישראל
Postal Address: Disability Rights Clinic - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 52900, Israel
טל: 972+ 3 531 8373 • פקס: 972+ 3 635 0955 • <http://law-clinics.biu.ac.il> • disability.rights@mail.biu.ac.il

לאחר פנייתך של א.ב. לקליניקה, נשלח מכתב אל משרד הרישוי ובו פירוט של כל מסמכי הרפואיים של א.ב. ובקשה לראות מעבר לעובדה שסיימה את הטיפול האונקולוגי. משרד הרישוי התבקש להתייחס לכך שנשארו נזקי טיפול רבים. בתגובה לפניית הקליניקה קיבלה א.ב. את תג הנכה המבוקש.

תג נכה לילד עם תסמונת דאון

י.מ. ילד עם תסמונת דאון אשר אינו מבין מצבי סיכון. י.מ. יכול להשכב באמצע הכביש, לרוץ לכביש כשהרמזור אדום ועוד. כל הליכה על המדרכה מסכנת את שלומו של י.מ. ושל אלה המנסים להגן עליו. בשל מצבו, בעבר, הוכר י.מ. כזכאי לתג נכה לרכב אשר יאפשר להוריו להימנע מהליכה באזור המסכן את שלומו. כשהסתיימה תקופת תג הנכה, פנו הוריו של י.מ. אל משרד הרישוי בבקשה לחדשו אך להפתעתם נענו בשלילה. לאחר קבלת התשובה השלילית פנו אל הקליניקה.

באמצעות הקליניקה נשלחו מכתבים אל משרד הרישוי בבקשה לחדש את התג, תוך שמוזגשות השלכות העדר תג הנכה במקרה זה. רק לאחר פניה שניה אושרה הבקשה לתג המאפשר להוריו של י.מ. להתנהל איתו בדרך הבטוחה ביותר עבורו.

דיור

דיור מוגן

ג.א. הינה אישה בת 55 המתמודדת עם ניוון שרירים מאז היתה ילדה. ג.א. התגוררה בבית הוריה עד גיל מבוגר בו הם לא יכלו עוד לדאוג לכל צרכיה בכוחות עצמם. ניסיונות להכניס מטפלת סיעודית לבית ההורים לא צלחו. ג.א. מתקיימת מקצבת נכות מטעם המוסד לביטוח לאומי, קצבת שירותים מיוחדים המאפשרת לה להעסיק עזרה סיעודית וקצבת ניידות המאפשרת לה להתנייד ממקום למקום לשמור על עצמאותה.

כשהבינה ג.א. כי עליה לעזוב את בית ההורים ולמצוא מקום חלופי למגורים, בחנה מספר אפשרויות ומצאה מסגרת של דיור מוגן לעצמאים. במקום זה משלמת ג.א. שכר חודשי גבוה הכולל שכר דירה, חוגים, שירותים שונים ועוד... בין היתר קיימת במקום אחות 24 שעות, רופא המגיע לביקורים ובחדרה של ג.א. מותקן לחצן מצוקה לשעת הצורך. עוד משלמת ג.א. בנפרד על מטפל סיעודי אשר יסייע לה בפעולות היומיום אותן אינה יכולה לבצע לבד.

כשחשבה ג.א. שמצא מקום בו תוכל לחיות בעצמאות ובכבוד הסתבר לה כי המוסד לביטוח לאומי אינו רואה זאת כך. חרף העובדה כי מדובר בדיור מוגן עצמאי וכי עליה לשלם על טיפול סיעודי בעצמה, חרף העובדה כי היא יכולה להכנס ולצאת מדירתה כרצונה ועל כן זקוקה לקצבת הניידות וחרף והעובדה שאין כל השתתפות של המדינה או כל גורם ציבורי אחר בדיור זה, המוסד לביטוח לאומי רואה בו מוסד. משמעות הדבר היא כי נשללו ממנה קצבאות השירותים המיוחדים והניידות דבר אשר אינו מאפשר לה לרכוש את השירותים להם היא זקוקה כדי להמשיך ולחיות בעצמאות ובכבוד.

ג.א. פנתה אל הקליניקה, פניותינו אל המוסד לביטוח לאומי נענו בשלילה. הוגש ערעור לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב, התיק נקבע להוכחות.

בריאות הנפש

סל שיקום

ד.ג. הינו אדם עם מוגבלות פיסית ונפשית, ד.ג. עבד בשתי משרות בעבודת ניקיון כדי לפרנס את משפחתו, עבודתו פגעה בו פיסית והחמירה את מצבו הנפשי. כשפנה ד.ג. אל המוסד לביטוח לאומי בכדי לקבל הכרה גם אם לצורך תהליך שיקום נאמר לו כי מאחר ומשתכר מעבר למקסימום המותר בחוק אינו יכול להגיע גם לא לועדה רפואית במוסד לביטוח לאומי.

באמצעות הקליניקה, נבדק ד.ג. על ידי ועדה רפואית מיוחדת במוסד לביטוח לאומי, נקבעו לו אחוזי נכות פיסית ונפשית גבוהים. הוא עזב את עבודתו בשל הקושי הפיסי שבה. נמצא זכאי לסל שיקום אשר מאפשר לו שיקום מקצועי בעבודה המתאימה לו. נמצא לו מועדון חברתי מתאים, סומך המגיע אליו בשעות אחר הצהרים והוא אף החל בהליך של השלמת השכלה.

חוב לחברת סלולאר

מ.ש. הינה אישה עם מוגבלות שכלית התפתחותית ונפשית. מ.ש. רכשה טלפון סלולארי מאחת מחברות הסלולאר, ניתן לה הסבר על החבילה אותה רכשה אך ככל הנראה לא הבינה מ.ש. את כל הפרטים. מ.ש. מתקיימת מקצבת נכות של המוסד לביטוח לאומי. בשל חוסר הבנה עשתה מ.ש. שימוש במכשיר הסלולארי אשר הביא לצבירת חובות גבוהים מאוד. מ.ש. פנתה אל הקליניקה וטענה כי לא הבינה כי שימוש זה כרוך בעלות נוספת וכי ברגע שהבינה את הדברים הפסיקה את השימוש במכשיר.

הקליניקה פנתה אל חברת הסלולאר בבקשה להתחשב במצבה של מ.ש. ובעובדה כי הפסיקה את השימוש ברגע שהבינה כי הדבר כרוך בעלות נוספת. חברת הסלולאר הסכימה למחוק 80% מהחוב מה שאפשר למ.ש. להחזיר את חובותיה ולהמשיך להשתמש במכשיר לצרכיה.

מענה בפורום אינטרנטי

נציגי הקליניקה המשיכו לתת מענה בפורום "מומחים לעזרת הורים" באתר "מקום מיוחד" של ארגון קשר על ידי מתן מענה לשאלות משפטיות המועלות על ידי הגולשים באתר.

הרצאות:

הפצת והעברת הידע אשר נצבר בקליניקה הינו חלק חשוב ומרכזי מפועלה, הקליניקה פועלת רבות להפצת הידע מתוך אמונה כי ככל שאנשים ידעו יותר על זכויותיהם כך ידעו לדרוש אותם ולעמוד על כך שיקבלו את המגיע להם.

דוגמאות להרצאות אותן העבירו נציגי הקליניקה בשנת הלימודים תשע"ג

- שיעור בנושא חוק השוויון בקורס למנהלי מסגרות תעסוקה לאנשים עם מוגבלויות במסגרת בית הספר לעבודה סוציאלית בבר אילן.
- במסגרת כנס "שיקום בראיה המשפטית" של חטיבת חומש, החטיבה השיקומית של העובדים הסוציאליים בישראל, לקחנו חלק בפאנל בנושא שיח משפטי רפואי: "תהליכים משפטיים מקדמים או מעכבים שיקום והחלמה"
- העברנו שני מפגשים בנושאי זכויות לקבוצת אמהות לילדים עם מוגבלויות בעיר לוד.
- העברנו יחד עם סטודנטים הרצאה לקבוצה הורים לילדים עם אוטיזם בדרום תל אביב.
- הרצאה במשרד עורכי דין גרוס קליינהנדר חודק הלוי ושות' על פעילות הקליניקה ועל זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות. משרד זה פועל בשיתוף פעולה עם הקליניקה ומקבל לטיפולו תיקים בנושאים שונים המופנים מהקליניקה כחלק מפעילות הפרו בונו של המשרד.
- מתוכננת לקיץ הרצאה במרכז לעיוור בבת ים.

פורומים:

הקליניקה הינה שותפה לפורומים בהם שותפים ארגונים שונים המקדמים יחד מטרה משותפת,

• פורום בית איזי שפירא

נציגי הקליניקה לקחו חלק פעיל בפורום ארגונים בבית איזי שפירא אשר מטרתו הייתה תיקון תקנות ילד נכה הקובעות קריטריונים למתן גמלת ילד נכה על ידי המוסד לביטוח לאומי. התקנות אכן תוקנו.

נציגי הקליניקה היו חלק בפורום חשיבה על קידום מהפכה בכל תפיסת המוסד לביטוח לאומי את מתן ההטבות למשפחות בהן ילד עם מוגבלות.

נציגי הקליניקה אף נתנו יעוץ והכוונה לפורומים נוספים המתכנסים בבית איזי שפירא כדוגמת פורום מחלות נדירות.

• פורום חוק המשפחות המיוחדות

פורום ארגונים המנוהל על ידי ארגון קשר המקדם הצעת חוק בנושא זכויות משפחות של אנשים עם מוגבלויות. חוק הרואה לראשונה את משפחתו של אדם עם מוגבלות כזכאית להכרה ולזכויות.

• פורום לארגון כנס בנושא שילוב בחינוך

פורום ארגונים המתכננים כנס גדול בנושא שילוב בחינוך.

כל אלה היו רק טעימה קטנה מפעילות הקליניקה בשנת הלימודים החולפת.

תודות

תודות נתונות לכל מי אשר בזכותו ובעזרתו כל זה יצא אל הפועל,

הסטודנטים אשר פעלו השנה בקליניקה,

הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות *Disability Rights Clinic*

Supporters: Mr. Moshe Podhorzer, Rashi Foundation
תורמים: מר משה פודהורצר, קרן רש"י

הנהלת הפקולטה, הדיקן פרופ' שחר ליפשיץ, סגנו ד"ר יעקב חבה ועו"ד מרב גבעון ראש מנהל פקולטה.

מר משה פודהורצר, כל הצוות במשרד גרוס קליינהנדלר חודק הלוי ושות'.

גב' אורנה בן חיים, מר אורי גולדשמידט ומר אבשלום שטיינמץ.

תודה מיוחדת לרכזות אשר ללא מסירותן כל זה לא היה קורה, גב' טלי גוברמן וגב' רעות קליין.

מען למכתבים: הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900, ישראל
Postal Address: Disability Rights Clinic - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 52900, Israel
פקס: 972+ 3 635 0955 • טל: 972+ 3 531 8373 • <http://law-clinics.biu.ac.il> • disability.rights@mail.biu.ac.il